

José Corredor-Matheos: «El monument a Borrell II, obra de Josep Maria Subirachs», *Regió 7*, 20 d'abril de 1986, p. 4

Hi ha alguns artistes, grans intèrprets de la comunitat a la qual pertanyen, que deixen la seva empremta fortament marcada en l'espai col·lectiu. No es tracta només que faci obres aïllades importants que vagin a parar a col·leccions privades i museus, sinó que se'ls requereix per tal que les seves imatges sintetitzin el significat d'un moment, una circumstància o un personatge d'especial relleu històric.

Entre nosaltres, l'escultor que ha aconseguit més prestigi en aquest sentit és Josep Maria Subirachs. La seva obra i l'abast que ha tingut són prou coneguts com perquè m'estengui en aquest punt. Només voldria recordar que la ciutat de Barcelona està poblada de les seves imatges –escultures monumentals exemptes i grans relleus –, que ens ajuden a identificar la fesomia de la capital del principat. Però aquesta feina s'ha anat estenent al llarg del temps. Cal destacar els seus monuments a Pompeu Fabra (Planoles), a Ramon Llull (Montserrat), els dos a Francesc Macià (Vilanova i la Geltrú i Pati dels Tarongers de la Generalitat), a Pau Casals (el Vendrell) i el que està fent de Salvador Espriu (Santa Coloma de Farners).

Una de les raons d'aquest paper d'intèrpret plàstic que té Subirachs es basa en la seva capacitat per expressar en imatges tots aquests conceptes i símbols complexos i rics que un poble necessita fer explícits. I això té relació, naturalment, amb la seva personalitat i amb allò que abans se'n deia l'estil. Subirachs és un creador d'avui, que penetra profundament en el cabdell de problemes, difícils de discernir, en el qual es barregen les relacions socials i plàstiques, les històriques i la dimensió que no dubtem a qualificar d'intemporal que té l'art. I, essent el seu llenguatge rigorosament actual, com també ho són el seu criteri i la seva sensibilitat, arriba a transcendir la seva circumstància, el seu temps, i assumeix la història anterior. En la seva escultura, com en els seus dibuixos i gravats, hi trobarem constants referències a d'altres èpoques. I no s'hi troben exactament com a "collages": s'han assimilat i s'han convertit en matèria de present, en substància Subirachs.

A la llarga llista de monuments públics, s'hi sumarà el que ara dedica a Borrell II, a Cardona. Considero que és necessari que sigui Subirachs qui el faci. Borrell II és un personatge que representa molt en la cristallització de la nació catalana, i el mil·lenari de l'atorgament de la Carta de Repoblament de Cardona constitueix una ocasió molt oportuna per homenatjar-lo. Subirachs coneix bé el fil històric, perquè ha estat designat diferents vegades per tal que l'encarni en el present, i és, sens dubte, l'escultor més important del moment, una altra raó, sens dubte, per tal que se li hagi fet l'encàrrec.

La seva estàtua eqüestre del comte Borrell II s'insereix en una ja llarga preocupació de l'escultor pel tema del cavall, que aquí es posa al servei d'un cavaller especialment significatiu. La figura del comte té alguna cosa de difusa. No hi ha probablement cap efígie seva segura. Em sembla congruent que, en el present de la plàstica, no s'hagin inventat els trets del personatge. Està bé que

se situï entre nosaltres, en l'espai de la vida moderna, com a allò que és: com a una evocació d'algú a qui coneixem per les seves obres, el rastre del qual el trobem en la Catalunya d'avui.

El tractament formal identifica de seguida l'art de Subirachs. El joc del positiu i el negatiu, el contrast entre superfícies llises i rugoses, fins i tot el tema de la penetració, que desenvoluparà en la seva etapa de les falques: dos cossos interpenetrats, dues matèries que sembla que es volen fondre, tot i que la impossibilitat física mateixa doni com a resultat una tensió, un conflicte, sempre present en qualsevol art veritable.

Una altra de les raons que fa que se sol·liciti sempre aquest artista per tal de fer grans monuments és la seva capacitat per concebre'ls com a estructures sòlides i ben travades. Aquest monument a Borrell II és molt arquitectònic, abstracte i concret alhora. L'alçada total és de quatre metres i mig. Damunt del peu, d'un metre i mig, s'hi encaixa la figura, que medeix tres metres. Amb la noblesa de la pedra de travertí, que ens fa un efecte de perennitat, amb l'articulació de plens i buits i amb la rotunditat de la forma el personalíssim llenguatge de Subirachs farà possible un monument destinat a rememorar una gran figura històrica, obra d'un gran creador plàstic del nostre temps.